

han kan »bekræfte, at der ikke hersker uoverensstemmelse mellem overførselsmetoderne ved de 4 nævnte valg, idet »andre partistemmer« ved alle valg er henført til partilistens nr. 1, og idet den ved valgene i 1973, 1975 og 1977 for en umiddelbar betragtning afvigende fremgangsmåde alene har været begrundet i praktiske hensyn og i øvrigt har været uden nogen betydning for resultatet af kandidatudvælgelsen.«

11. Som det fremgik af indenrigsministerens såvel skriftlige som mundtlige besvarelser allerede i det foreløbige udvalg, og således som dette senere er uddybet i de derefter følgende svar på spørgsmål, er det indenrigsministerens opfattelse, at i tilfælde, hvor et parti har anmeldt partiliste, skal stemmer, der afgives på partiet i en opstillingskreds, hvor der ikke er opstillet nogen kandidat for partiet (»Andre partistemmer«) tillægges den som nr. 1 på partilisten anmeldte kandidat – der jo også er opført som nr. 1 på stemmesedlen for den pågældende opstillingskreds –, forinden der foretages stemmeoverføring fra den kandidat, der har opnået færrest stemmer.

Denne opfattelse støtter ministeren på valglovens historiske forudsætninger, på reelle betragtninger og på den af ministeriet ved valgene i 1973, 1975 og 1977 fulgte praksis.

12. Med hensyn til de *historiske forudsætninger* har ministeren bl.a. oplyst, at efter valgloven af 11. april 1920 med senere ændringer, kunne der ikke forekomme stemmer (»Andre partistemmer«), som ikke blev tilregnet en kandidat, i tilfælde hvor partiliste var anmeldt.

I tilfælde, hvor partiliste var anmeldt, og et parti ikke havde opstillet nogen kandidat i en opstillingskreds, skulle nemlig partistemmer afgivet på partiet i denne kreds tillægges kandidaterne i stemmesedlens rækkefølge, det vil i dette tilfælde sige den som nr. 1 på partilisten opførte.

Ved en lovændring i 1945 (Lov af 1. oktober 1945, hvis udgangspunkt var en i 1939 vedtaget rigsdagsvalglov, som imidlertid aldrig trådte i kraft) skete der en ændret formulering af kandidatudvælgelsesbestemmelsen. Man var antager ministeriet den gang ikke »opmærksom på, at der nu kunne fremkomme »Andre partistemmer« også i tilfælde

af, at der var anmeldt partiliste«, men man henholder sig til, at der ved valglovsændringen af 1945, jfr. motiverne til den før nævnte lov af 1939, ikke tilsigtedes nogen realitetssændering af principperne for kandidatudvælgelsen, og derfor »må den tidligere retstilstand, hvorefter partistemmer tilregnedes den øverst på stemmesedlen anførte kandidat – det vil, når ingen er opstillet i den pågældende kreds, sige partilistens nr. 1 – være af væsentlig betydning ved fortolkningen af de nugældende, ikke helt klare regler.«

13. Som *reale hensyn*, der taler for ministerens opfattelse er anført følgende:

»Efter den nugældende valglovs § 47, stk. 1, nr. 1, indgår – ligesom tidligere – samtlige de i amtskredsen (storkredsen) for partiet afgivne stemmer i beregningen af fordelings-tallet. Også partistemmerne fra en opstillingskreds, hvor der ikke har været opstillet en kandidat for partiet, indgår i beregningen af fordelings-tallet. Det forekommer ikke at være i overensstemmelse med princippet for udvælgelse af kandidater ved partilisteopstilling, dersom et antal stemmer, der er taget i betragtning ved beregningen af det for opnåelsen af et mandat udkrævede stemmetal (fordelings-tallet) skulle lades ude af betragtning ved fordelingen af stemmer på de enkelte kandidater.«

14. Med hensyn til *den af indenrigsministeriet fulgte praksis* har indenrigsministeren oplyst, at ministeriet »i december 1981 (foretog) en undersøgelse af samtlige folketingsvalg afholdt under den nugældende valglov af 31. marts 1953. Undersøgelsen viste, at det heromhandlede spørgsmål – inden folketingsvalget den 8. december 1981 – alene havde været aktuelt ved valgene i 1973, 1975 og 1977.«

Indenrigsministeriet har efterfølgende »foretaget en yderligere undersøgelse af alle folketingsvalg under de tidligere valglove siden 1945, da kandidatudvælgelsen, som ovenfor nævnt, første gang blev foretaget ved indenrigsministeriets foranstaltning. Denne undersøgelse har vist, at et tilsvarende tilfælde også forelå ved folketingsvalget i 1945.«

Ved opgørelsen af valgene i 1973, 1975 og 1977 er det lagt til grund, at der skal ske overførsel af »Andre partistemmer« til partilistens første ikke-valgte kandidat, forinden